

Sygn. akt III AUa 36/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Stanisława Kubica
Sędziowie:	SSA Barbara Ciuraszkiewicz SSO del. Ireneusz Lejczak (spr.)
Protokolant:	Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku U. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

na skutek apelacji U. P.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 9 listopada 2011 r. sygn. akt V U 815/11

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu oddalił odwołanie wnioskodawczyni U. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 28 lutego 2011 r.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

Z wnioskodawczynią U. P., zatrudnioną we wrześniu 2009 r. w Szkole Podstawowej Nr (...) w G. na stanowisku nauczyciela, rozwiązano stosunek pracy w trybie art. 23 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U.)

W listopadzie 2009 r. złożyła wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy i w dniu 17 lutego 2010 r. po badaniu lekarskim Lekarz Orzecznik ZUS orzekł, że jest zdolna do pracy. Organ rentowy decyzją z dnia 4 marca 2010 r. odmówił jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Wnioskodawczynie złożyła wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 22 stycznia 2009 r. odmówiono jej prawa do emerytury, wobec niespełnienia przesłanki rozwiązania stosunku pracy na jej wniosek, zawartej w art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela oraz niewykazanie wymaganego 30 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Decyzją z dnia 13 lutego 2009 r. dokonano zmiany w zakresie ustalenia 30 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego, uznając wnioskodawczynie okres jej pracy w gospodarstwie rolnym dziadków od dnia 24 lipca 1978 r. do dnia 29 lipca 1978 r.

Kolejnym wnioskiem z dnia 5 października 2009 r. wnioskodawczynie wystąpiła o przyznanie emerytury w trybie przepisów Karty Nauczyciela, dołączając świadectwo pracy z dnia 30 września 2009 r., z którego wynikało, że stosunek pracy ustał na podstawie art. 23 pkt.3 Karty Nauczyciela.

Decyzją z dnia 14 października 2009 r. ponownie odmówiono przyznania wnioskodawczynie emerytury, wobec braku spełnienia przesłanki rozwiązania stosunku pracy na wniosek nauczyciela.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie o sygn. akt V U 2739/09 oddalił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji z dnia 14 października 2009 r.

Wnioskodawczynie w dniu 10 lutego 2011 r. złożyła ponowny wniosek o emeryturę nauczycielską w trybie art. 88 Karty Nauczyciela w niezmienionym stanie faktycznym sprawy.

Zaskarżoną decyzją z dnia 28 lutego 2011 r. organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawczynie prawa do emerytury.

U. P. była zatrudniona na stanowisku nauczyciela w Szkole Podstawowej Nr (...) w G. w okresie od dnia 1 września 1982 r. do dnia 30 września 2009 r. Stosunek pracy został rozwiązany na podstawie art. 23 ust. 2 pkt. 3 Karty Nauczyciela.

Przy tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawczynie jest nieuzasadnione.

Sąd Okręgowy wskazał, że stosunek pracy został rozwiązany w trybie art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela, to jest stosunek pracy z U. P. zatrudnioną na podstawie mianowania uległ rozwiązaniu na skutek orzeczenia przez lekarza przeprowadzającego badanie okresowe lub kontrolne o niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy. Wnioskodawczynie tego nie kwestionowała, jednak wskazywała na możliwość przyznania jej świadczenia emerytalnego przy przyjęciu, że świadczenie to przysługuje generalnie przy rozwiązaniu stosunku pracy na wniosek nauczyciela, jednak są pewne odstępstwa od tej zasady, co w jej ocenie w niniejszej sprawie miało miejsce.

Sąd pierwszej instancji zauważył, że wnioskodawczynie w sposób wybiórczy cytowała tezy pochodzące z orzecznictwa Sądu Najwyższego, w oderwaniu od kontekstu ich uzasadnienia i bez odniesienia do stanu faktycznego na gruncie, którego zostały wydane. Nadto orzeczenia te zostały wydane w zupełnie odmiennym stanie faktycznym. Sąd Okręgowy wskazał, że wolą ustawodawcy było rozróżnienie dwóch trybów, z których to w dalszej kolejności wypływają odmienne skutki dla sytuacji prawnej nauczyciela, z którym stosunek pracy rozwiązano. Tak daleko idąca, rozszerzająca wykładnia art. 20 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela jest, wobec zamkniętego katalogu możliwości odstępstwa od obligatoryjnego rozwiązania stosunku pracy „na swój wniosek” – niedopuszczalna.

Nadto sąd pierwszej instancji podkreślił, że przepisy art. 20 Karty Nauczyciela stanowią jedynie dopuszczalne odstępstwo od nakazu rozwiązania stosunku pracy przez nauczyciela na swój wniosek, które stanowią przesłankę do przyznania świadczenia w trybie art. 83 Karty Nauczyciela.

Natomiast postulaty Sądu Najwyższego, co do ewentualnej zmiany obowiązujących przepisów Karty Nauczyciela i wywody na ten temat nie mają znaczenia zarówno dla ustalenia stanu faktycznego, jak i rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd Okręgowy stwierdził, że stosunek pracy wnioskodawczynie został rozwiązany w 2009 r. w trybie art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela i obecnie fakt ten nie może ulec zmianie i niezależnie od próby odmiennej kwalifikacji tego

zdarzenia, nie sposób, przyjąć, że rozwiązując stosunek pracy w taki sposób wnioskodawczyni spełnia przesłanki do przyznania jej emerytury na mocy art. 88 ust. 1, czy ust. 1a Karty Nauczyciela.

Jednocześnie Sąd Okręgowy podkreślił, że odmowa prawa do emerytury nie jest powiązana z odmową prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Są to dwa odmienne świadczenia, przyznawane na podstawie odmiennych przepisów.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła wnioskodawczyni, zarzucając, mu naruszenie przez błędną wykładnię art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, wynikającą z przyjęcia, iż w okolicznościach sprawy wnioskodawczyni nie przysługuje prawo do emerytury nauczycielskiej.

Wskazując na powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez przyznanie emerytury od dnia 1 lutego 2011 r., ewentualnie o jego uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja U. P. jest bezzasadna.

Zgodnie z art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę.

Z kolei po myśli ust. 1a w/w przepisu nauczyciele spełniający warunki określone w ust. 1 mogą przejść na emeryturę również w wypadku rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7.

W sprawie bezspornym jest, że wnioskodawczyni posiada 30-letni okres zatrudnienia oraz 20 lat pracy nauczycielskiej.

Natomiast sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia, czy wnioskodawczyni przysługuje prawo do wcześniejszej emerytury na mocy art. 88 Karty Nauczyciela.

Wnioskodawczyni zarzuciła, że dopuszczalna i uprawniona jest wykładnia rozszerzająca przepisu art. 88 Karty Nauczyciela prowadząca do uznania, że przepis ten nie uzależnia przejścia na emeryturę od trybu rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem i tym samym rozwiązanie stosunku pracy, wbrew woli nauczyciela, daje podstawę do przyznania emerytury. W ocenie wnioskodawczyni o słuszności jej zarzutów świadczy orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 r. (sygn. akt I UK 269/08) ora z dnia 25 kwietnia 2008 r. (sygn. akt I UK 267/07).

Zarzuty wnioskodawczyni są chybione. Należy zauważyć, że prawo do emerytury wynikające z art. 88 ust. 1 w/w ustawy stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego. Zatem powyższy przepis jest przepisem szczególnym i związku z tym musi być interpretowany w sposób ścisły i gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo. Wykładnia językowa i systemowa w/w przepisów prowadzi do jednoznacznego rezultatu, że za rozwiązanie stosunku pracy „na swój wniosek” przez nauczyciela, o którym mowa w art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, nie może być uznane jego rozwiązanie przez dyrektora szkoły, co imало miejsce w sytuacji wnioskodawczyni. Nadto należy zauważyć, że wyjątkiem od w/w zasady jest art. 88 ust. 1a Karty Nauczyciela, który umożliwia „przejście na emeryturę” nauczycielom spełniającym warunki stażowe określone w ust. 1 również w przypadku rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach wskazanych w art. 20 ust. 1, 5c i 7 Karty Nauczyciela. Tym samym nie ma podstaw do zastosowania interpretacji rozszerzającej powyższego przepisu przedstawionej przez wnioskodawczynię.

Należy więc stwierdzić, że cytowany wyżej przepis przewiduje możliwość przejścia nauczycieli na emeryturę niezależnie od wieku i jednym z koniecznych warunków do nabycia tej emerytury jest rozwiązanie stosunku pracy

na swój wniosek. A contrario nauczyciele, którzy nie rozwiążą na swój wniosek stosunku pracy - mimo spełnienia warunku wymaganego stażu pracy (ogólnego i w szczególnym charakterze) nie mogą „przejsć” na tę emeryturę (nie nabywają do niej prawa). W sprawie do rozwiązania stosunku pracy nie doszło z inicjatywy wnioskodawczyni (nauczyciela) lecz w drodze jednostronnego oświadczenia woli dyrektora w trybie art. 23 ust. 3 pkt. 3 Karty Nauczyciela (bezsporne). Tak więc wnioskodawczyni nie spełnia warunku rozwiązania stosunku pracy na wniosek nauczyciela w rozumieniu art. 88 ust. 1 tej ustawy. W sprawie nie zachodzi również wyjątek, o którym mowa w art. 88 ust. 1a w/w ustawy.

Z tych względów trafne jest rozstrzygnięcie przyjęte przez Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku, że wnioskodawczyni nie spełniła warunku przejścia na emeryturę na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, polegającego na rozwiązaniu stosunku pracy na swój wniosek.

Powyższe potwierdza wyraźnie treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. (sygn. akt III UK 162/10), z którego wynika, że rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania przez dyrektora szkoły wskutek wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 3 Karta Nauczyciela, nie jest rozwiązaniem stosunku pracy na wniosek nauczyciela w rozumieniu art. 88 ust. 1 tej ustawy.

Słuszności powyższych rozważań, wbrew zarzutom skarżącej, nie podważają powołane przez nią orzeczenia Sądu Najwyższego.

Jeżeli chodzi o wyrok z dnia 24 marca 2009 r. (sygn. akt I UK 269/08), to co prawda Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wskazał, że „nietrafne jest twierdzenie skarżącego, że rozwiązanie stosunku pracy, uprawniające do uzyskania emerytury na podstawie art. 88 ust. 1 i 1a Karty Nauczyciela musi zawsze nastąpić na wniosek nauczyciela. Wręcz odwrotnie, rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela następuje bez wniosku nauczyciela, a z reguły wbrew jego woli”. Jednak należy zauważyć, że Sąd Najwyższy, wskazując na rozwiązanie stosunku pracy wbrew woli nauczyciela, powołuje się na wyjątek określony w art. 88 ust. 1a w/w, czyli art. 20 ust. 1 pkt. 1, to jest całkowitą likwidację szkoły. Nadto w swoich dalszych rozważaniach podkreśla, że przepis art. 88 Karty Nauczyciela jest regulacją szczególną i dlatego musi być interpretowany ściśle.

Z kolei Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 kwietnia 2008 r. (sygn. akt I UK 267/08) wskazuje, że nie można wymagać od nauczyciela, który w związku z ubieganiem się o emeryturę na podstawie art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela rozwiązał na swój wniosek stosunek pracy, a któremu organ rentowy odmówił świadczenia, aby biernie wyczekiwał na zakończenie postępowania sądowego, w obawie, iż ponowne podjęcie pracy w szkole uniemożliwi mu otrzymanie świadczenia. Zatem dotyczy on odmiennego stanu faktycznego. Nadto w swych rozważaniach Sąd Najwyższy akcentuje konieczność spełnienia warunków z art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, przy czym brak w nich twierdzeń polegających na tym, że dla nabycia emerytury na tej podstawie istotne jest jedynie ustanie zatrudnienia, a nie sam tryb tego ustania nie jest istotny dla nabycia emerytury.

W świetle powyższych okoliczności także cytowany przez wnioskodawczynię wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Tym bardziej, że dotyczy on zupełnie odmiennego stanu faktycznego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację wnioskodawczyni jako bezzasadną.

R.S.